

[Anden næstformand]

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forhandling

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Tredje behandling af lovforslag nr. L 29:

Forslag til lov om ændring af lov for Grønland om arealanvendelse, byudvikling og bebyggelse.

Af ministeren for Grønland (Tom Høyem).

(Fremsat 8/10 86. Første behandling 16/10 86. Betænkning 3/12 86. Anden behandling 9/12 86).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 129 stemmer.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Der er i udvalgsbetænkningen over lovforslaget gjort indstilling om, at udvalget vedbliver at bestå indtil samlingens slutning. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Tredje behandling af lovforslag nr. L 23:

Forslag til lov om ændring af civilforsvarsloven. (Ændring af bestemmelsen om godkendelse af civilforsvarsplaner).

Af indenrigsministeren (Enggaard).

(Fremsat 8/10 86. Første behandling 14/10 86. Betænkning 4/12 86. Anden behandling 9/12 86).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Da SF ikke fik sit ændringsforslag vedtaget, vil vi undlade at stemme til lovforslaget. Vi er decentralister og er ikke mere trygge ved indenrigsministeren end ved kommunerne.

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil kun for en ordens skyld meddele, at Socialdemokratiet stemmer imod lovforslaget, og henvise til de begrundelser, der er ført frem i vores bidrag til betænkningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 72 stemmer (KF, V, RV, CD, KRF, FP og Steenholdt (Grønl.)) mod 41 (S); 19 (SF og VS) stemte hverken for eller imod.

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Forespørgsel nr. F 2:

Forespørgsel til forsvarsministeren:

»Hvad kan ministeren oplyse om placeringen af atomvåben inden for enhedskommandoens område, om retningslinjerne for disse våbens tildeling til enhedskommandoen, om danske officerers rolle i den forbindelse samt om retningslinjerne for brug af disse våben, herunder retningslinjerne for førstegangsb brug af atomvåben på eller fra enhedskommandoens område?«

Af Albrechtsen (VS) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 8/10 86. Fremme af forespørgslen vedtaget 14/10 86).

Begrundelse

Albrechtsen (VS):

Baggrunden for denne forespørgsel om atomvåben inden for enhedskommandoens

[Albrechtsen]

område er følgende række af kendsgerninger:

at der tæt på den danske grænse, f.eks. i Meyn, 4-5 km syd for grænsen, findes lagre med atomvåben, hvilket der godt nok ikke officielt er nogen der vil indrømme, men hvilket vi alligevel kan regne som en kendsgerning,

at Politiken den 28. juli kunne oplyse, at USA har listet nye typer atomvåben, især atomartillerigranaten W 79, ind i deres depoter i Vesttyskland,

at der er risiko for, at der oplagres granater, der hurtigt vil kunne udstyres med et modul, der gør dem til neutronbomber,

at depotet ved Meyn netop i sommer er blevet udvidet, hvilket kun kan forklares i sammenhæng med deployeringen af disse nye a-våben,

at Folketinget den 13. november 1985 vedtog en dagsorden, der utvetydigt sagde nej til disse nye a-våben,

at såvel de nye som de gamle a-våben i disse depoter syd for grænsen i en krigsoptræningssituation vil blive tildelt NATO, dvs. stillet til rådighed for Den Dansk-Nordtyske Enhedskommando, der som bekendt styres fra Ravnstrup-bunkeren ved Viborg,

at chefen for enhedskommandoen er en dansk officer,

at danske officerer altså i en sådan situation får den direkte kommando over atomvåben, også i en situation, hvor der endnu ikke er kommet atomvåben til Danmark,

at danske officerer fra deres overordnede i NATO, dvs. fra chefen, den amerikanske general Rogers, kan få ordre til at affyre disse våben, og

at den danske regering og Folketinget kun har ringe chancer for at modsætte sig en sådan beslutning, idet der ikke i NATOs atomretningslinjer er nogen garanti for, at de berørte regeringer, dvs. den danske og den vesttyske, vil blive hørt. Kort sagt: vi risikerer, at en dansk officer får pålagt at sætte atomkrigen i gang.

Vi ønsker med denne debat at sikre, at noget sådant ikke kan ske.

Som nævnt blev der allerede med dagsordenen af 13. november taget et dansk skridt, nemlig det danske nej til de nye atomvåben, der i øjeblikket ophobes i Vesttyskland. Også den 3. april i år blev der taget et skridt i den rigtige retning, da Folketinget vedtog en

dagsorden, hvori det fastslås, at tilførsel af atomvåben til dansk område altid forudsætter Folketingets godkendelse. Men når det gælder enhedskommandoens atomvåben, som Danmark jo har et direkte medansvar for, er der et frygteligt hul i disse dagsordener, et hul, der i realiteten helt underminerer den danske atomvåbenpolitik. For hvad hjælper det, at der ikke er atomvåben i selve Danmark, når det fælles dansk-tyske forsvar allerede råder over dem kun et stenkast fra grænsen?

Den bedste løsning, også for befolkningen i Slesvig-Holsten, er jeg overbevist om vil være at fjerne disse atomvåben fra Nordtyskland. Den næstbedste løsning vil være at opløse enhedskommandoen, men det opnår vi ikke i dag. Derfor er det forespørgernes håb, at vi i dag kan få vedtaget en dagsorden, som i hvert fald sikrer, at danske officerer ikke uden Folketingets konkrete og forudgående godkendelse i hvert enkelt tilfælde kan få kommando over atomvåben, og at danske officerer ikke i noget tilfælde vil kunne modtage ordrer til at affyre eller give ordre til at affyre disse atomvåben.

Hvis vi ikke kan opnå dette i dag, står vi i den situation, at Danmark officielt arbejder for at få forbudt førstegangsbrug af atomvåben, mens den danske stat ikke desto mindre samtidig er indstillet på at ville pålægge sine egne officerer at medvirke til udførelsen af en sådan beslutning og en sådan handling, som ville være en forbrydelse mod menne-skeheden.

Besvarelse

Forsvarsministeren (Engell):

Hr. Albrechtsen og VS har atter valgt at bruge Folketingets tid ved at rejse en forespørgselsdebat om emner, som jeg allerede ved flere lejligheder har redegjort for, og som Folketinget også har haft lejlighed til at drøfte adskillige gange.

Forespørgerne ønsker oplysning om for det første placeringen af atomvåben inden for enhedskommandoens område, for det andet retningslinjerne for disse våbens tilde-ling til enhedskommandoen, for det tredje danske officerers rolle i den forbindelse og endelig for det fjerde retningslinjerne for brug af disse våben.

[Forsvarsministeren]

Jeg skal i al korthed give svarene, som er følgende:

For det første, at der som bekendt ikke findes atomvåben på dansk område, og at jeg, som forespørgerne meget vel ved, ikke kan oplyse om atomvåben placeret i andre NATO-lande, altså heller ikke om, hvad der måtte findes i enhedskommandoen syd for grænsen. For det andet, at der – bortset fra det danske forbehold over for stationering af atomvåben i fredstid – ikke gælder særlige regler for tildeling af atomvåben i enhedskommandoens område, der er omfattet af NATOs generelle politiske retningslinjer for brug af atomvåben. For det tredje, at danske officerer alene uddannes i overordnede principper for brugen af atomvåben og i, hvordan man beskytter sig mod virkningen af sådanne våben, og altså ikke i, hvordan man rent praktisk bringer atomvåben i anvendelse. Og endelig for det fjerde, at retningslinjerne for eventuel brug af atomvåben i enhedskommandoen naturligvis er de samme som for den øvrige del af alliancens område, og det vil sige NATOs generelle politiske retningslinjer, som vi flere gange har haft lejlighed til at drøfte her i Tinget.

Som supplement hertil kan jeg oplyse, at chefen for enhedskommandoen ikke kan beordre brug af atomvåben. En sådan beslutning træffes af atommagterne efter forudgående konsultationer mellem landenes politiske myndigheder.

Ordre til gennemførelse af en eventuel beslutning kan for Europas vedkommende kun gives af den øverstkommanderende i Europa, Saceur. Derimod kan enhver højere NATO-kommando, herunder også chefen for enhedskommandoen, og ethvert allieret land fremsætte forslag om brug af atomvåben, men sådanne forslag – og for de militære NATO-myndigheders vedkommende kun, hvis de fremmes af Saceur eller Saclant – vil så indgå i de politiske konsultationer. Den politiske indflydelse er således fuldt ud tilsikret.

Debatten om NATOs retningslinjer for brug af atomvåben mener jeg i øvrigt vi havde den 11. november, hvorfor jeg skal henvise til mine bemærkninger ved den lejlighed, og jeg skal ikke her gå nærmere ind herpå.

Forhandling

Albrechtsen (VS):

Ingen kan bestride, at atomvåbnene i Slesvig-Holsten udgør et af de største problemer i dansk forsvarspolitik overhovedet. Det danske og det nordtyske forsvar er nøje sammenknyttet, og disse atomvåben udgør det voldsomste våben, som den fælles dansk-tyske enhedskommando råder over. Selv ikke forsvarsministeren kan være uenig med mig, når jeg siger, at det altafgørende er at sikre, at disse våben ikke bliver brugt.

Netop i en situation, hvor målet for den danske sikkerhedspolitik er det helt klare, at Danmark skal være en del af en nordisk atomvåbenfri zone, og at Danmark selv skal friholdes for atomvåben, er det naturligvis helt uholdbart, at danske officerer deltager i øvelser i brug af atomvåben og forbereder sig på at få kommandoen over dem.

Folketingets sikkerhedspolitiske flertal har opnået en række resultater, især når det gælder principperne om forbud mod stjernekrig, forbud mod førstebrug af atomvåben, støtte til atomvåbenfri zoner osv., men samtidig med at der således er sket uomtvistelige fremskridt i dansk sikkerhedspolitik, resultater, som skal fastholdes og udbygges, kan det ikke nytte, at vi forsøger at se bort fra, at der på det forsvarspolitiske område er sket tilsvarende tilbageskridt i de senere år.

Jeg har bemærket, at hr. Lasse Budtz i pressen har antydnet, at denne debat skulle være overflødig. Jeg må fastholde, at det ikke kan nytte, at vi bare ser på de fremskridt, der sker inden for det sikkerhedspolitiske flertal, og så glemmer, at der samtidig på to meget afgørende områder inden for forsvarspolitikken sker afgørende tilbageskridt. Det drejer sig om den fortsatte udbygning af forstærkningspolitikken og den fortsatte ophobning af atomvåben i Slesvig-Holsten.

Det kan jo ikke nytte, at man tror, at det danske forsvar kan gøres mindre truende, så længe det er en del af et fælles nordtysk-dansk atomforsvar, og så længe man bliver ved med at udbygge de jyske luftbaser med henblik på modtagelse af USA-forstærkninger, som også vil være atombevæbnet. Så længe denne udvikling fortsætter, må vi konstatere, at der er en meget klar modsætning mellem det, der sker på det sikkerhedspolitiske område, og det, som sker på det forsvarspolitiske område.

[Albrechtsen]

Folketinget har jo flere gange fastslået, at Danmark skal arbejde for et forbud mod førstebrug af atomvåben. Vi ved, at ikke alene kan vi i en krigsoptrappingsituation risikere, at a-våbnene i Slesvig-Holsten overdrages til den danske chef for enhedskommandoen, men efter NATOs nye atomretningslinjer kan der også blive tale om, både at disse atomvåben bruges tidligt i en krig, og at de bruges som politisk signal. Det vil sige, at vi end ikke kan være sikre på, at man vil vente med at bruge disse våben indtil en situation, hvor man står med ryggen mod muren. Man vil tværtimod bruge dem tidligt som et politisk signal. NATOs atomretningslinjer indebærer tidlig førstestegsbrug af atomvåben.

Atomvåbnene i Slesvig-Holsten, i Meyn f.eks., har naturligvis skabt meget betydelig bekymring hos mange mennesker både nord og syd for grænsen, ikke mindst i det danske mindretalsparti, Sydslesvigsk Vælgerforening, og f.eks. har der for nylig været afholdt en konference i Åbenrå – det var den 28. september – hvor der mødte 200–300 mennesker frem for at få noget at vide om disse depoter og diskutere, hvad der skal gøres ved det.

En af de ting, der har skabt utrygheden, er naturligvis, at myndighederne, dvs. både de amerikanske, de vesttyske og de danske – og også ministeren her i dag – konsekvent nægter at give befolkningen ordentlig besked om, hvad det er for våben, der gemmes i disse depoter.

At depoterne er fulde af atomvåben – måske endog kemiske våben – og granater, der kan omdannes til neutronvåben, er der ikke meget tvivl om. Opbygningen af sådanne depoter med en yderste kreds af vesttyske soldater og en inderkerne bevogtet af særlige amerikanske soldater efterlader ingen tvivl om, hvad anlæggene går ud på. Hvis det var et depot til opbevaring af geværer, ville der ikke være en sådan bevogtning. Man vil jo også vide fra konkrete danske tilfælde, at der ikke er en helt tilsvarende bevogtning på de danske våbendepoter.

Ingen ønsker at være nabo til et atombombelager. I tilfælde af krig er det naturligvis den visse død at være nabo til et sådant. Disse lagre ville omgående blive angrebet; det går jeg ud fra at ministeren kan bekræfte. Men også i en krisesituation vil det være alvorligt, for da vil det betyde voldsomme indskrænkninger i de demokratiske rettigheder,

f.eks. også internering af fredsfolk i hele området, også nord for grænsen. Vi ved jo, at NATOs kriseplaner indbefatter sådanne interneringer og naturligvis i særlig grad i nærheden af militære anlæg, som indeholder atomvåben.

Allerede i fredstid kan det føre til problemer, nemlig på grund af risikoen for ulykker. Vi har ikke fuldt ud kendskab til, hvor stor denne risiko er. Problemet er jo netop, at myndighederne nægter at informere beboerne og nægter at lave beredskabsplaner for det tilfælde, at en ulykke skulle ske.

Ministeren har i dag svaret i en endnu kortere form, end han har for vane. Hans svar bliver kortere og kortere og mere og mere indholdstomme, alt efter som han sidder længere og længere i ministerstolen. Man kan håbe, at de to tidspunkter, da han ikke længere er minister, og da hans svar når ned til at være mindre end et minut, kommer til at falde sammen. Og der er ikke ret lang tid til, at de to linjer mødes. Det er det eneste optimistiske, man kan sige i forbindelse med udviklingen i ministerens svar.

Om de få punkter, som ministeren dog forsøgte sig med, sagde han for det første, at han ikke kunne oplyse, om der var atomvåben syd for grænsen. Det har jeg kommenteret.

Så sagde ministeren, at der ikke er særlige regler for tildeling af disse atomvåben. Hvad betyder det så? Ja, det betyder, at disse atomvåben kan tildeles enhedskommandoen efter de sædvanlige regler, som gælder for tildeling af atomvåben til NATO generelt, og det betyder, at det danske Folketing ikke har garanti for, at det bliver spurgt om dette forhold specielt.

Det er muligt, at værtslandet Vesttyskland har krav på en særlig orientering. Det kan ministeren muligvis oplyse og også, hvilke muligheder det kunne give for Danmark, hvis Vesttyskland har krav på en vis orientering i en sådan situation. Det er jeg ikke klar over, så dybt et kendskab har jeg ikke til disse NATO-procedurer, som jo mestendels er hemmelige, men for den danske regering og det danske Folketing indebærer det et stort hul i kontrollen.

Det samme gælder de retningslinjer for brug af atomvåben, som ministeren henviste til, og som vi jo har dokumenteret ikke giver nogen af staterne i NATO, som ikke har

[Albrechtsen]

atomvåben, sikkerhed for at blive hørt, før disse atomvåben bruges. De kan nemlig bruges af NATO og USA i situationer, hvor omstændighederne eller tiden ikke tillader, som det hedder i retningslinjerne, at man først spørger den danske regering og det danske Folketing.

Så siger ministeren, at man holder ikke øvelser i konkret brug af atomvåben. Nej, man regner nok med, at amerikanske soldater skal udføre selve affyringen af granaterne, men det er heller ikke det, vi har spurgt om; det er retningslinjerne for den danske chefs kommando, og dér siger ministeren, at han ikke kan beordre brugen. Nej, men han kan få ordre af general Rogers til at give orden til de amerikanske soldater, som konkret skal udføre den, og derfor bliver det en dansk officer, som har ansvaret i den situation. Det er det, vi ikke kan have, og på den baggrund skal jeg på hr. Thofts og egne vegne, altså på vegne af SF og VS, fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet Folketinget bekræfter sine dagsordener af 13. november 1985 og 3. april 1986, pålægger Folketinget regeringen at sikre,

- at intet dansk militært personel eller militært personel i Danmark i freds-, krise- eller krigstid kan få overdraget kommandoen over eller beordre anvendelsen af atomvåben, neutronvåben eller kemiske våben uden Folketingets godkendelse,
- samt at der udarbejdes beredskabsplaner for det tilfælde, at der sker ulykker i forbindelse med depoter for de pågældende våben i Slesvig-Holsten-området.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 18).

Anden næstformand (Ivar Hansen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Lasse Budtz (S):

I Socialdemokratiet mener vi, at vores atomvåbenpolitik er ganske klar: vi er imod atomvåben og især deres placering på dansk jord i freds-, krise- og krigstid. Det fremgår også af de dagsordener, Socialdemokratiet

har formuleret og fået vedtaget her i Folketinget.

Står det til os, overføres der med andre ord aldrig atomvåben til Danmark, men vi ved – måske i modsætning til andre, der lader, som om de ikke ved det – at der er a-våben stationeret lige syd for grænsen i såvel Vest- som Østtyskland. Disse våben vil imidlertid blive fjernet, hvis man tænker sig gennemført oprettelsen af en atomvåbenfri korridor langs grænsen mellem de to Tysklande og mellem Vesttyskland og Tjekkoslovakiet; derved fjernes alle atomvåben, der sorterer under enhedskommandoen.

For os er det utænkeligt, at en socialdemokratisk regering skulle tillade stationering af atomvåben i Danmark, og skulle NATOs øverstkommanderende få planer om at overføre a-våben til dansk område, skal han spørge den til enhver tid siddende danske regering.

Det gælder også ved overførsel af styrker i henhold til forstærkningsaftalerne. Chefen for enhedskommandoen kan heller ikke overføre eller anvende kernevåben på egen hånd.

Vi ved selvfølgelig godt, at ingen aftale kan skabe definitiv sikkerhed, men for dog at gøre det endnu sværere at overføre atomvåben til dansk område ønsker vi som bekendt at oprette en nordisk atomvåbenfri zone, og heri er vi enige med flertallene i de andre nordiske parlamenter. En sådan zone har også en god mulighed for at påvirke udviklingen på det atomare område i de tilgrænsende områder.

Den norske forsvarsminister sagde for nylig – med henvisning til internationale aftaler – at Norge ikke i fredstid vil afprøve, producere eller på anden vis anskaffe atomvåben. Man vil ikke acceptere udstationering eller oplagring i Norge. Man vil ikke tillade, at norske styrker oplæres i brugen af atomvåben. Man vil ikke indgå nogen samarbejdsaftale med henblik på overførsel af atomvåben eller modtagelse af information om brugen af dem. Man vil ikke opføre speciallagre, hvor atomvåben kan placeres, og man vil ikke udpege særlige styrker, der eventuelt skulle kunne bruge atomvåben. Det er en meget detaljeret forklaring, men den er lyssende klar, og vi ville sætte pris på, at enhver dansk regering udtrykte det lige så klart.

[Lasse Budtz]

På den anden side er den norske holdning, når alt kommer til alt, vel ikke alt for langt fra den danske, hvis man vel at mærke følger de dagsordener, som Folketinget har vedtaget.

Der kan være god grund til at mane til den yderste forsigtighed i forbindelse med atomvåben, der vitterlig befinder sig lige syd for grænsen, og derfor vil vi bede forsvarsministeren om en skriftlig redegørelse til forsvarsudvalget om de forholdsregler, man har taget til forebyggelse af ulykker i eller ved depoterne; derefter må vi tage stilling på det grundlag.

For nu at hindre spekulationer om Socialdemokratiets holdning i øvrigt vil jeg gerne indskærpe, at set fra vores synspunkt er det sikkerhedspolitiske flertal fortsat eksisterende, og det skal naturligvis bruges, når der er rimeligt alvorlig grund til det.

Socialdemokratiets holdning er ganske klar: vi vil fortsat arbejde for en fastfrysning af kernevåbenlagrene, for en senere nedbygning, for den hurtigst mulige fjernelse af mellemdistanceraketterne, for en nedskæring eller fjernelse af kortdistanceraketterne og de taktiske atomvåben og for et nej til første-gangsbrug. Vi er imod SDI-programmet og andre stjernekrigsprogrammer. Vi vil arbejde imod krænkelser af SALT II, som er på vej, og af ABM-traktaterne, for et internationalt forbud mod kemiske våben, for et internationalt forbud mod afprøvning af kernevåben og for en konventionel nedrustning.

Vi ved godt, at dette har vi sagt talrige gange før, men det kan måske være meget godt at slå fast, at det står vi ved, og det er vort ønske, at disse holdninger bliver præciseret, når det midlertidige sikkerhedspolitiske udvalg engang får taget sig sammen til at afgive beretning eller betænkning.

Houe (KF):

Da forespørgslen drejer sig om emner, der ved adskillige lejligheder har været drøftet i anden sammenhæng og, så vidt jeg kan se, blot har til formål at så frygt og mistillid i befolkningen samt så vidt muligt fjerne os fra vore vestlige allierede, kan jeg ikke se nogen grund til en større debat om forespørgslen. Jeg skal derfor blot tilslutte mig ministerens udtalelser.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg forstår ganske glimrende, at ministeren og de borgerlige ordførere ønsker dette spørgsmål fejlet ind under gultæppet. Det er ikke noget, der kan vække forundring. Derfor er jeg heller ikke forundret over, at der kommer så kortfattet et indlæg fra hr. Houe, som helt øjensynlig ikke har nogen lyst til at drøfte det problem, at der er en masse atomvåben lige syd for grænsen.

Det er der for så vidt ingen grund til at gå nærmere ind i. Hr. Houe støtter en ordening, som hviler på disse atomvåben, og ønsker naturligvis ikke ændringer i den politik, der føres i den forbindelse. Så vidt hr. Houe og ministeren.

Jeg vil godt komme med et par bemærkninger til hr. Lasse Budtz' indlæg.

Den første bemærkning skal være, at jeg er enig med hr. Lasse Budtz i det synspunkt, at det sikkerhedspolitiske flertal består og fortsat skal udvikles. Deri er vi enige, og jeg er glad for, at hr. Lasse Budtz benyttede lejligheden til at fremkomme med en række præciseringer, derunder den meget vigtige præcisering af, at den socialdemokratiske regering aldrig vil acceptere tilstedeværelsen af atomvåben i Danmark. Så vidt har debatten altså haft det gavnlige resultat, at vi har fået præciseret det sikkerhedspolitiske flertals vilje til at fortsætte sin kurs.

Jeg er naturligvis også glad for, at man afkræver forsvarsministeren en redegørelse om beredskabsproblematikken.

Når det er sagt, må jeg bare sige, at jeg synes, det er vanskeligt at forstå, hvis man på den baggrund ikke kan stemme for det dagsordensforslag, SF og VS har fremsat. Det bygger helt og aldeles på det forhold, at man i forsvarspolitikken forsøger at indbygge nogle af konsekvenserne af den tankegang, som også gælder for sikkerhedspolitikken, især når det drejer sig om danske officers ansvar i Slesvig. Så jeg forstår ikke helt, hvis ikke der kan komme en forklaring på, hvorfor den dagsorden ikke skulle være god nok.

Sønderby (V):

VS har meget travlt. De har endda så travlt, at de ikke har mulighed for at følge med i Folketingets forhandlinger og endnu

[Sønderby]

mindre for at læse de grønne hæfter, der ligger hernede bagved, og se, hvad der egentlig er sket i Folketinget. Hvis forespørgerne havde fulgt med i, hvad der er sagt og skrevet, ville de vide, at den række af spørgsmål, de stiller i dagens tekst, allerede er besvaret.

Jeg kunne egentlig slutte nu. Talrige debatter, dynger af spørgsmål og svar vedrørende disse emner viser, at alle aspekter er belyst, og der kan ikke komme noget nyt frem i dag. Ikke engang det, man måske har til formål: at forskrække folk, at sprede mistillid til NATO, vil lykkes.

Nu har jeg lagt mærke til, at hr. Albrechtson har henvist til det danske mindretal syd for grænsen og henvist til en konference, der har været i Åbenrå. Jeg var også inviteret til den, men da jeg så, hvem der var indbyder til den, havde jeg ikke lyst til at tage del i den. Det er da muligt, at et mindretal af mindretallet syd for grænsen har været med til den konference, men det må stå for deres egen regning, der var med til den.

Forsvarsministerens svar på forespørgslen kunne udmærket dække Venstres synspunkter og svar på spørgsmålene, men jeg vil dog alligevel komme med et par kommentarer.

Vi har nu i 40 år været medlem af NATO, og det har vist, at vi valgte rigtigt i 1949, da vi meldte os ind i den alliance. Den har sikret fred i vor verdensdel i den længste periode i europæisk historie, og det glemmer fredsforskerne, og det glemmer fredsaktivisterne, og det glemmer SF og VS. Befolkningens tillid til NATO-samarbejdet bliver heller ikke svækket af, af VS og SF prøver på at skabe tvivl om f.eks. atomvåben på dansk jord, om retningslinjer, om tildeling af våben og om danske officerers rolle i enhedskommandoen.

Den debat, Folketinget havde i forbindelse med oprettelsen af NATOs enhedskommando for den sydlige del af NATOs nordregion, var præget af meget stor enighed. Det håber jeg også at debatten i dag vil resultere i, og det tyder det også på.

Daværende udenrigsminister J. O. Krag og forsvarsminister Poul Hansen lagde stor vægt på, at vi fællesskab med den øvrige frie verden søgte at sikre vor frihed og vor fremtid. Forsvarsminister Poul Hansen sagde i debatten den 7. december 1961-62, det står i sp. 1511:

»Det er blevet hævdet, at ændringerne i nordregionens kommandostruktur skulle tjene aggressive formål. Som allerede fremhævet af udenrigsministeren savner sådanne påstande ethvert grundlag. NATO-samarbejdet er rent defensivt, . . . «.

Senere siger forsvarsministeren i samme spalte:

»Men vi har en klar interesse i at kunne værne vort eget område, og NATO har en lige så klar interesse i, at det danske område ikke går tabt. Det kan ikke være en trussel eller aggression mod nogen, at vi søger at disponere vore styrker og indrette deres ledelse således, at dette forsvarsformål bedst muligt opnås.«

Vi behøver heller ikke at være ret meget militærekspertes for at kunne se, at forsvaret af Danmark hænger sammen med Slesvig-Holsten, og derfor må det betragtes som én opgave, og det er samlet under én hat, og hr. Thoft har jo været med. Forsvarsudvalget i Rendsborg ved, hvordan det fungerer.

Vor selvstændighed i dette samarbejde giver sig altså udtryk i, at vi har valgt og fortsat vælger at stå fast på, at vi ingen atomvåben skal have på dansk jord i fremtid, og det er blevet respekteret af vore allierede, men så går vor kompetence altså heller ikke længere.

Som forsvarsministeren har sagt det, hverken kan eller skal vi gøre rede for, hvordan andre lande sikrer deres frihed, hvilke våben de har. Når vi altså ikke har atomvåben her, er det lidt søgt at spørge, om vore officerer uddannes i at bruge atomvåben i praksis.

Vi ved meget vel, at vore modstandere har sådanne våben, og det er nødvendigt at lære, hvordan man beskytter sig imod disse våben, men man øver vel ikke i, hvordan man skal bruge dem. Der er altså heller ikke nogen forskrækkelse at hente her. I øvrigt har besvarelsen af en stribe spørgsmål fra fredsforskeren hr. Thoft jo allerede klarlagt disse spørgsmål. Det er jo heller ikke chefen for enhedskommandoen, der beordrer brug af atomvåben. Det gøres, som forsvarsministeren har sagt, af de politiske myndigheder i medlemslandene. Kommer der forslag fra militærmyndigheder, er vi altså fuldt sikret den politiske indflydelse.

1986 har været FN's fredså, og alle uanset partifarve ønsker fred. Det skal vi også arbejde for i 1987 og 1988. Men det gør man ikke ved at mistænkeliggøre eksempelvis

[Sønderby]

NATO og dets organer. Realiteterne er, som jeg sagde i min indledning, at NATO har været med til at sikre freden, og det vil den også gøre i fremtiden. Forsikringspræmien for fred og frihed er vort medlemskab af NATO og NATO-samarbejdet med de økonomiske byrder, dette indebærer.

Venstre er stadig væk rede til at betale for dette og håber, at debatten i dag vil sætte et effektivt punktum for flere debatter til mistænkeliggørelse af NATOs formål. Efterhånden er hulheden ved SFs og VS' forsvarspolitiske initiativer ved at gå op for befolkningen. Det kan man også se af de seneste Gallup-tal. Jeg håber, at det kan resultere i, at man nu stopper disse forespørgsler.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg kan oplyse til hr. Sønderbys beroligelse, at der fortsat vil blive rejst de forespørgsler, som er nødvendige.

Hr. Sønderby bliver ligesom ministeren ved med at fremkomme med påstanden om, at den danske chef for enhedskommandoen ikke kan beordre brug af atomvåben. De foretager en sammenblanding af to problemer, en bevidst tilsløring af problemet, idet de simpelt hen nægter at skelne med hensyn til den politiske beslutning, som træffes enten af den amerikanske præsident eller af landene i forening efter konsultation. Det afhænger, som jeg var inde på, af tiden og omstændighederne, hvilket af de to organer: den amerikanske præsident eller landene i forening, der træffer beslutningen.

Men når beslutningen er truffet, så går den ned igennem NATO-apparatet. Det vil jeg godt bede ministeren bekræfte, så vi kan få dette røgslør fjernet. Så går beslutningen naturligvis ad de sædvanlige kommandolinjer ned igennem NATO-apparatet: fra general Rogers ned over nordkommandoen til chefen for enhedskommandoen og ud til de enkelte styrker, som har disse våben. Sådan er det nu engang i en militær organisation. Sådan er det også med enhedskommandoen, og sådan er det, så længe denne kommando kan blive tildelt disse atomvåben.

Jeg vil godt bede om, at man holder op med at udlægge dette røgslør om, hvordan kommandoforholdene rent faktisk er. Hr. Sønderby ryster på hovedet, men så kan han

jo komme herop og forklare, hvad der skulle være forkert i det, jeg netop har sagt.

Thoft (SF):

SF hilser denne debat om atomvåben i enhedskommandoens område velkommen. Jeg synes, at Folketinget alt for længe har ladet, som om den meget udviklede konstruktion, enhedskommandoen er, og tilstedeværelsen af temmelig mange atomvåben i enhedskommandoen slet ikke er noget problem for Danmark. I realiteten er det sådan, at vi får atomvåben ind ad bagdøren via enhedskommandoen.

Jeg skal ikke i denne anledning pukke på Socialdemokratiet og de Radikale og minde dem om fortidens synder, men virkeligheden er, at de atomvåbenproblemer, som nu er opstået, blev totalt fornægtet, da Folketinget i 1961 diskuterede dansk tilslutning til enhedskommandoen.

En af de ting, som kan gøre mig så bitter, når jeg ser tingene over tid, er, hvordan Folketinget gang på gang bliver snydt på den måde, at man ikke får de reelle oplysninger om, hvad virkningen er af de ting, der sker. 1961-beslutningen var et eksempel, og vi kunne såmænd nævne en række andre sikkerhedspolitiske og for den sags skyld også markedspolitiske beslutninger, hvor man må konstatere, at vi blev snydt i Folketinget, vi fik ikke information om, hvad virkningerne er af det, Danmark nu tilslutter sig.

Den debat, som også hr. Sønderby henviste til, som var i Folketinget den 7. december 1961, og som altså endte med en dagsorden, som godkendte regeringens beslutning om oprettelse af enhedskommandoen for den sydlige del af NATOs nordregion, var meget karakteristisk. Der får man det indtryk, at der sker ingenting for så vidt angår Danmarks stilling til atomvåben, der sker ingenting for så vidt angår udenlandske troppers øvelser på dansk område osv., men alle disse ting kom faktisk til at ske.

Den udvikling, som blev sat i gang i 1961, er blevet udbygget med fælles NATO-struktur, fælles dansk-tyske øvelser, fælles hovedkvarter – jeg tænker på Ravnstruphovedkvarteret og Rendsborghovedkvarteret – danske soldater øver sig i stor udstrækning uden for dansk område, nord for Elben, tyske tropper har fået depoter, nej, undskyld, sådan skal

[Thoft]

jeg ikke udtrykke det, det blev nemlig formelt set til NATO-depoter i Jylland, og de er siden 1960'erne blevet meget, meget voldsomt udbygget. Der blev sat en udvikling i gang, som i stigende grad mindsker den danske selvstændighed, og som binder os til de ting, der foregår i Slesvig-Holsten-området.

I dag er det sådan, at vi har en dansk officer siddende i Ravnstrupbunkeren, i hovedkvarteret for enhedskommandoen. Det er generalløjtnant Niels-Aage Rye Andersen, indtil videre i hvert fald. Han har to kasketter på, og i den sammenhæng, hvor vi diskuterer enhedskommandoen, er den kasket af størst interesse, der står »NATO« på. Den danske kasket – han er jo også chef for forsvarets operative styrker – vil jeg se bort fra.

Det skal slås fast, at i sin egenskab af NATO-officer er Rye Andersen underlagt NATO-kommando, og derfor er det ikke rigtigt, når både hr. Sønderby og forsvarsministeren lader, som om Rye Andersen er underlagt det danske Folketing. Er det sådan, at Saceur giver ordre til at bruge atomvåben, vil denne ordre gå videre til NATOs nordkommando og videre til enhedskommandoen, og den ordre skal Rye Andersen naturligvis parere. Når man giver indtryk af andet, mener jeg, at man, som hr. Albrechtsen udtrykte det før, udlægger røgslør.

I sin egenskab af NATO-officer har Rye Andersen altså i en spændingssituation automatisk operativ kommando over de tyske og andre allierede styrker i enhedskommandoens område. Formelt set har han ikke automatisk kommando over de danske styrker – det skal jeg komme tilbage til – men han har operativ kommando over de tyske styrker, ligesom han har operativ kommando over de våben, som befinder sig i området mellem Elben og den dansk-tyske grænse, også atomvåben, neutronvåben og kemiske kampstoffer, og hvad der ellers måtte befinde sig af menneskeligt djævelskab i dette område.

I en artikel i Flensborg Avis den 1. juli 1985 har journalist Jens Højer i en artikel beskrevet kommandoovergangen. Han citerer i artiklen generalløjtnant Rye Andersen og beskriver, hvorledes de tyske styrker i enhedskommandoens område kommer under NATO-kommando og dermed underlægges Rye Andersen på et tidligere tidspunkt end de danske styrker. Det beskrives også, at kommandoovergangen for såvel de tyske

styrker som de danske styrker sker helt mekanisk – sådan fremgår det altså af planlægningen – og hvornår kommandoovergangen sker, afhænger slet og ret af beredskabsgraden. Således citeres Rye Andersen for at sige: »Beredskabsgraden bestemmer, hvornår den ene eller den anden foranstaltning træffes, og hvornår kommandoen overtages af NATO.«

I den forbindelse skal man jo ikke glemme, at forsvarsministeren har en bemyndigelse, som giver ham mulighed for at overføre kommandoen over de danske styrker til generalløjtnant Rye Andersen uden om Folketinget. Det skal ikke forelægges Folketinget, det fremgår af forsvarsloven.

Styrkerne overføres ikke til generalløjtnant Rye Andersen i dennes egenskab af NATO-officer. Nej, de overføres til generalløjtnant Rye Andersen i dennes egenskab af chef for forsvarets operative styrker. Nu ifører denne generalløjtnant sig altså en ny kasket, men er i stand til med to kasketter at styre alle de tropper, der er i enhedskommandoens område – uden at Folketinget behøver at blive inddraget.

Denne meget, meget indviklede konstruktion mener jeg man skal have for øje, når man diskuterer de her ting, og jeg synes, at forsvarsministeren i sit svar bevidst udlagde røgslør – for han kender jo godt disse indviklede konstruktioner – for at forsøge at dække over, hvad der findes af reelle muligheder.

SF ønsker i så vid udstrækning, som det overhovedet er muligt, at sikre, at Folketinget så længe som muligt bevarer kontrollen over, hvad der foregår, men enhedskommandosamarbejdet og ikke mindst den kendsgerning, at en dansk officer altså under visse beredskabsmæssige forudsætninger har operativ kontrol over atomvåben uden for landets grænser, giver ikke Folketinget den sikkerhed. Den kendsgerning, at en stor del af de danske styrker i en krisituation skal forelægges uden for landets grænser, vil give Folketinget endnu mindre at skulle have sagt.

Endelig står vi i den helt uholdbare situation, at man i enhedskommandoområdet skal kæmpe militært side om side med allierede tyske styrker, som anvender en helt anden operativ doktrin, end de danske styrker officielt gør. Men da det hele skal koordineres af generalløjtnant Rye Andersen, og da NA-

[Thoft]

TOs operative koncept indebærer mulighed for brugen af atomvåben, ser jeg den mulighed, at de danske styrker uden for landets grænser kan beordres til at anvende disse, ja, måske endog som led i førstebrug, hvad NATO's strategi giver mulighed for. Det er en strategi, som Danmark i ét og alt har deltaget i planlægningen og vedtagelsen af i atomplanlægningsgruppen, og man kan derfor ikke fortænke generallojtnanten i det, hvis han i en krise- eller krigssituation sidder i sin bunker i Ravnstrup og føler sig mere forpligtet af NATO-retningslinjer end af de retningslinjer, forsvarsministeren lader som om gælder for det danske område.

Konklusionen er, at SF finder det væsentligt, at der etableres et beredskab i Danmark, hvis der går koks i de atomvåbendepoter, der ligger lige syd for grænsen, og som forsvarsministeren lod som om ikke eksisterede. Vi har ikke sådanne planer i dag, hvis der sker ulykker. Det ved vi fra et svar, fru Inger Harms har modtaget fra indenrigsministeren i forrige samling.

Den risiko, disse våbendepoter indebærer for det danske samfund i fredstid, bør ikke ignoreres, som det er sket hidtil.

SF støtter som tidligere anført, at Folkettinget så længe som muligt bevarer kontrollen med de militære magtmidler i vores land og de danske styrker uden for vores land. Derfor kan vi anbefale det af VS på vegne af SF og VS fremsatte dagsordensforslag.

Jeg vil godt til sidst sige, at heller ikke SF betragter denne debat som afgørende for det sikkerhedspolitiske alternative flertal. Vi har ønsket at tilføre det alternative flertal et nyt element, og jeg er meget tilfreds med det socialdemokratiske svar, som giver mulighed for at komme et lille skridt videre, bl.a. i forhold til den rapport, som nu er afkrævet forsvarsministeren.

Niels Helveg Petersen (RV):

Mit partis ordfører, hr. Stinus, er desværre forhindret i at være til stede.

Jeg skal ikke kaste mig ud i nogen lang redegørelse for Det Radikale Venstres syn på atomspørgsmålene. Jeg vil indskrænke mig til at henvise til, hvad hr. Stinus med stor klarhed ved flere lejligheder har sagt om Det Radikale Venstres standpunkt til disse spørgsmål.

Jeg skal derfor indskrænke mig til at meddele, at Det Radikale Venstres folketingsgruppe kan stemme for det fremsatte dagsordensforslag, som indeholder en, synes jeg, nyttig præcisering.

Arne Melchior (CD):

Denne debat drejer sig primært om placeringen af atomvåben og om eventuelt at få dem ind ad bagdøren, som SFs ordfører sagde.

Jeg skal på CDs vegne udtale, at vi ikke anser det for nær så interessant at spekulere på, hvor atomvåben er anbragt til eventuel affyring, som hvor de kan slå ned. Vi ville hilse velkommen en atomvåbenfri zone, som kunne sikre og garantere, at der ikke kom nedslag af atomvåben, affyret det ene eller andet sted, i det og det område. Så længe det ikke er sådan noget, vi diskuterer, har debatten ikke nogen særlig interesse for mit parti.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Kristeligt Folkeparti må også afvise spørgsmålene i forespørgslen. Vi mener, at forsvarsministeren gjorde godt rede for det.

Man kan ikke lade være med at sidde og tænke, når VS siger, at ministerens svar bliver kortere og kortere: jamen det er jo klart. Føljetonen fortsætter, så man kan jo bare starte ved første debat og så lægge alle indlæggene sammen. Der kan efterhånden ikke komme ret meget nyt frem.

Det er ganske givet, at det er alvorlige ting, og de spørgsmål om sikkerhed og lign., man vil stille, kan man udmærket få besvaret i forsvarsudvalget, i samråd og mange andre steder. Man behøver slet ikke at tage dem herved.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg tror, at hr. Thoft ganske præcist oplyste, hvornår Folketinget sidst i en forespørgselsdebat havde drøftet retningslinjerne for enhedskommandoens brug af atomvåben. Dengang havde man det bare ikke med.

Nu er der opstået den situation, at man har fyldt Slesvig med atomvåben, og så rejser vi denne forespørgsel, og så skal vi nu have at vide af Kristeligt Folkeparti, at det er noget, man diskuterer hver anden dag.

[Albrechtsen]

Jeg vil godt bede om at få oplyst fra Kristeligt Folkepartis side, hvornår Kristeligt Folkeparti mener denne debat om brugen af atomvåbnene i Slesvig-Holsten og general-løjtnant Rye Andersens rolle i den forbindelse sidst har været ført i form af en forespørgselsdebat. Det kunne godt interessere mig at høre, om der er andre oplysninger end dem, hr. Thoft har fremlagt.

Jeg har i hvert fald ikke kendskab til det.

Forsvarsministeren (Engell):

Jeg skal kun gøre nogle enkelte bemærkninger til hr. Albrechtsen.

Hr. Albrechtsen siger, at NATOs filosofi indebærer tidlig brug af atomvåben. Så må jeg sige til hr. Albrechtsen, at det ikke er tilfældet. Tværtimod indebærer NATOs filosofi, NATOs strategi, ikke tidlig brug af atomvåben. Tværtimod er alle bestræbelser også i de seneste år gået i retning af at undgå tidlig førstebrug af atomvåben. Det er bestræbelser, vi naturligvis fra dansk side støtter, alt hvad vi kan. At vi ser en sammenhæng med den konventionelle troværdighed, skal jeg blot nævne for fuldstændighedens skyld. Det er altså ikke rigtigt, hvad hr. Albrechtsen siger.

Hr. Albrechtsen siger også, at NATOs planer indebærer, at man skal arrestere, eller hvad det er, han mener, fredsfolk osv., især dem, der bor i nærheden af de områder, hvor der er deponeret atomvåben. Hvor i alverden ved hr. Albrechtsen det fra? Hvordan kan hr. Albrechtsen stå her på Folketingets talerstol og komme med den slags udkommenterede påstande? Hr. Albrechtsen hiver nogle avisudklip fra Land og Folk og Politiken osv. frem, men er det dokumentation for, at hr. Albrechtsen kan sige, at det er NATOs planer, til trods for at jeg gentagne gange har dementeret hr. Albrechtsens påstande? Jeg forstår det ikke.

Hr. Thoft skal jeg ikke sige noget til. Hr. Thofts indlæg heroppe var tankevækkende, al den stund tonen unægtelig var blevet anderledes, siden hr. Thoft sidst måtte give Gammel Dansk i SFs folketingsgruppe, og det er jo værd at notere sig.

Dagsordenen vil efter min opfattelse skabe særdeles store komplikationer og usikkerhed i forholdet til vore allierede, først og fremmest i forbindelse med deltagelsen i Baltap-samarbejdet. Jeg skal derfor opfordre til, at

man stemmer imod den af VS foreslåede dagsorden.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg vil allerførst gerne sige tak til Det Radikale Venstre for en klar tilkendegivelse. Man kan ikke sige, at det var nogen lang redegørelse, hr. Niels Helveg Petersen kom med, men den var god.

Ministeren undgik i sin anden runde her at komme ind på den redegørelse om beredskabsplanen, hr. Lasse Budtz spurgte ministeren om. Jeg vil godt bede ministeren bekræfte over for Folketinget, at vi får en sådan redegørelse vedrørende beredskabet.

Det er en kendt sag, at de nye atomretningslinjer, som er vedtaget, indebærer, at man går over til at opfatte brugen af atomvåben som et politisk signal. Jeg fatter ikke, at ministeren bliver ved med at benægte det, når NATO-kilder gang på gang bekræfter det. Det kan vi selvfølgelig blive ved med at diskutere. Det vil jeg ikke fortsætte nu.

Jeg vil blot vedrørende det andet spørgsmål, ministeren heller ikke besvarede, bede ministeren bekræfte den fremstilling af kommandoforholdene, jeg gav som svar til hr. Sønderby, og som hr. Thoft også har givet, og som ministeren har forsøgt at benægte, og som altså indebærer, at den danske chef kan blive pålagt at udstede ordren til brug af atomvåben. Men ministeren har forsøgt at lægge røgslør ud. Vi har stillet spørgsmål for at få konkretiseret svaret, men ministeren har ikke villet gå ind i en besvarelse af det spørgsmål.

Det er altså tre spørgsmål, jeg godt vil bede ministeren komme herop og besvare.

Lasse Budtz (S):

Af hensyn til formalia skal jeg meddele, at Socialdemokratiet agter at undlade at stemme til denne dagsorden.

Thoft (SF):

Så har vi afsluttet endnu en forespørgselsdebat. De bliver kortere og kortere. Jeg synes, det er skandaløst, at partierne til højre i salen ikke har ønsket eller har gjort sig den ulejlighed at sætte sig ind i denne meget komplicerede problemstilling. Det er et stort problem, synes jeg, når vi arbejder for et

[Thoft]

Danmark uden atomvåben, at vi har atomvåbnene indført ad bagdøren. Det har de borgerlige partier ikke villet tage stilling til. Jeg synes, det er beklageligt, at debatten i dag har fået den udgang, at stort set alle de borgerlige partier ikke har gidet sætte sig ind i problemstillingen eller taget del i debatten. Det beklager jeg dybt.

Til forsvarsministerens spirituelle betragtninger skal jeg oplyse, at de ikke alene er ukorrekte, de er også grundløse og udokumenterede – for nu at blive i forsvarsministerens egen sprogbrug.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Vi kan bare konstatere, at den ansvarlige minister ingen oplysninger har at give Folketinget vedrørende den konkrete tilrettelæggelse af kommandoforholdene for enhedskommandoen. Sådan er situationen altså, at Folketinget i en forespørgselsdebat, hvor man stiller det ene spørgsmål efter det andet, ikke kan få at vide af ministeren, hvordan de kommandoforhold, som Folketinget til syvende og sidst har ansvaret for, er indrettet. Men nu har hr. Thoft og jeg jo altså gennemgået, hvordan de er indrettet. Ministeren har ikke benægtet det, og det tager jeg som et klart udtryk for, at ministeren ikke har været i stand til at benægte det.

Der var et enkelt spørgsmål, jeg skylder ministeren et svar på, som jeg glemte sidste gang, jeg var oppe. Det var spørgsmålet om internering af fredsfolk – hvor ved vi det fra? Ja, vi ved f.eks., at der foreligger et drejebogsmateriale fra Wintex/Cimex-øvelsen, som er det originale NATO-materiale, hollandske fredsaktivister har fjernet fra en NATO-bunker, og som derfor er autentisk materiale. Det gennemgår, hvordan man indfører undtagelsestilstand.

Vi ved også, at der for nylig i England i forbindelse med, at man i England har depoter med atomvåben, foregik en civilforsvarsøvelse, hvor der blev interneret i massevis af fredsfolk. I England er der en ganske betydelig grad af åbenhed omkring disse planer. Der er man længere fremme i diskussionen; beklageligvis ikke med løsningen, for den konservative engelske regering har samme opfattelse som den konservative danske regering, nemlig at grundlovens frihedsrettighe-

der kan tilsidesættes i en sådan krisesituation. Men det er i hvert fald et spørgsmål, som jeg håber at en kommende socialdemokratisk regering ikke vil unddrage sig.

Jeg vil slutte med at sige, at jeg tager det som et udtryk for, at vi i hvert fald har fået taget hul på den problemstilling, som vi nu har haft en første runde om i dag, og at Socialdemokratiet klart har tilkendegivet, at det ikke tager medansvaret for, at danske officerer bruger atomvåben. Det ligger der i at undlade at stemme.

Når man samtidig kan konstatere, at et flertal har afkrævet ministeren en redegørelse om en beredskabsplan, må man sige, at nok fik vi ikke vores dagsorden vedtaget, men vi fik taget hul på disse ting, og det betragter jeg trods alt som et forholdsvis positivt resultat.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 18 af Albrechtsen (VS) og Thoft (SF) (se foran) forkastedes, idet 32 (SF, RV og VS) stemte for, 63 (KF, V, CD, KRF, FP og Steenholdt (Grønl.)) imod; 42 (S) stemte hverken for eller imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 116:

Forslag til lov om boliger for ældre og personer med handicap.

Af boligministeren (Thor Pedersen).

(Fremsat 3/12 86).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 7 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 117:

Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri, lov om indeksregulerede realkreditlån, lov om realkreditinstitutter, lov om byfornyelse og boligforbedring, lov om individuel boligstøtte og lov om ejerlejligheder. (Følgelovgivning